

Akademik Franjo Šanjek, OP (1. travnja 1939. – 27. srpnja 2019.)

Akademik Franjo Šanjek, svećenik dominikanac te istaknuti hrvatski povjesničar, rođen je 1. travnja 1939. godine u Poljani Biškupečkoj pokraj Varaždina od oca Stanislava i majke Barbare rođene Fijok. Pučku školu pohađao je u Sv. Iliji (1946. – 1950.). Srednju školu započeo je u Interdijecezanskoj srednjoj vjerskoj školi za spremanje svećenika u Zagrebu (1950. – 1952.), ali je zbog uredbe komunističkih vlasti o promjeni dobne granice ulaska u sjemenište, školovanje nastavio u Varaždinu (1952. – 1953.) i u Bolu na Braču (1953. – 1954.). Nakon toga upisao je Dominikansku gimnaziju u Bolu (1954. – 1957.), gdje je 1957. godine položio ispit zrelosti. Studij filozofije pohađao je na Dominikanskoj visokoj bogoslovnoj školi u Dubrovniku (1958. – 1962.), uz prekid 1959. – 1961. zbog služenja vojnoga roka u tadašnjoj JNA. Teologiju je studirao na istom učilištu u Dubrovniku (1962. – 1963.) i na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu (1963. – 1966.). Baccalaureat filozofskih znanosti postigao je u Dubrovniku (1962.), magisterij teoloških znanosti u Zagrebu (1966.) i pomoćnih povijesnih znanosti u *Scuola di paleographia e diplomatica* u Vatikanu (1968.). Povijesne znanosti doktorirao je 1971. godine na Sveučilištu u Parizu, Sorbonne, na temu: »'Bosanski krstjani' i katarsko gibanje na srednjovjekovnom Zapadu od 13. do 15. stoljeća«. Godine 1970. izabran je za asistenta na Katedri crkvene povijesti na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, gdje je od jeseni 1971. godine predavao crkvenu povijest, metodologiju i pomoćne povijesne znanosti. Za docenta je izabran 1974. godine; 1993. za izvanrednog profesora; 1998. u zvanje redovitog profesora, a 2003. za redovitog profesora u trajnom zvanju. Na istome Fakultetu je od 1984. do umirovljenja 2010. godine bio pročelnik Katedre crkvene povijesti i predstojnik Instituta za crkvenu povijest. Od 1994. do 1998. godine odnašao je službu dekana. Godine 1996., kao dekan Fakulteta, bio je supotpisnik ugovora o položaju i djelovanju Katoličkog bogoslovnog fakulteta u sastavu Sveučilišta u Zagrebu, čime je Katolički bogoslovni fakultet iznova uveden u zajednicu Sveučilišta u Zagrebu.

Osim na Katoličkome bogoslovnom fakultetu predavao je na više fakulteta i sveučilišta u Hrvatskoj i inozemstvu. Na Hrvatskim studijima predavao je na studiju povijesti (1994. – 2015.) kolegije: Srednjovjekovna povijest, Pomoćne povijesne znanosti, Uvod u pomoćne povijesne znanosti, Hrvati i sveučilišna Europa (12. – 18. st.): hrvatski prinos europskim integracijama, Opća i posebna diplomatika, kronologija i sfragistika i Latinska paleografija i epigrafija; na Diplomskom studiju hrvatskoga latinizeta (2011. – 2017.) predavao je Latinsku paleografiju i epigrafiju, dok je na Poslijediplomskom doktorskom studiju kroatologije bio nositelj kolegija Srednjovjekovni kulturni krajolici na hrvatskom prostoru. Na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci od 1999. godine predavao je kolegij Gradski i komunalni život u Hrvatskoj, 12 – 16. stoljeća i diplomatiku od 2009. godine. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu predavao je na Poslijediplomskom znanstvenom studiju iz sociologije (1996.) i pedagogije (1998.). Kao gost predavač djelovao je na sveučilištima u Fribourgu (Švicarska, 1986. i 2008.), Ottawi (Kanada, 1987.), Carcassoneu (Francuska, 1991.) i Parizu (Sorbonne, 2007.), dok je na brojnim simpozijima i pozvanim predavanjima nastupao diljem svijeta. Bio je sudionik brojnih znanstvenih skupova u domovini i inozemstvu kao i suradnik enciklopedijskih i leksičkih edicija u Hrvatskoj i inozemstvu (Francuska, Belgija, Njemačka i Poljska). U svojoj znanstvenoj karijeri objavio je oko 300 znanstvenih rasprava, studija, struč-

nih i popularnih članaka na hrvatskom i na stranim jezicima. Od 30. siječnja 1997. godine bio je redovni član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Osim svojega značajnog znanstvenog doprinosa, obnašao je i brojne službe u znanstvenokulturnim krugovima. Bio je prvi predsjednik Hrvatskoga nacionalnog odbora za povijesne znanosti (1992. – 1999.) i Nacionalnog odbora za komparativnu crkvenu povijest (1995. – 2005.) unutar Commission Internationale d'Histoire Ecclésiastique Comparée (International Commission for Comparative Ecclesiastical History). Pod Šanjekovim predsjedanjem Hrvatski nacionalni odbor (1995.) primljen je u Međunarodni odbor povijesnih znanosti. Kao predsjednik HNOPZ-a organizirao je Prvi kongres hrvatskih povjesničara u Zagrebu (1999.). Jedan je od utemeljitelja (1977.) i glavni urednik časopisa *Croatica christiana periodica* (1978. – 2017.). Bio je član uredničkog odbora časopisa *Memoire dominicaine* (Pariz), *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* (Zagreb), *Heresis* (Carcassonne), *Starine HAZU-a* (Zagreb) te glavni i odgovorni urednik *Radova Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a* (Zadar). Od 2005. do 2009. godine bio je član *Područnog vijeća za humanističke znanosti* i predsjednik *Matične komisije za filozofiju i teologiju* (1994. – 1999. i 2007. – 2009.), a u dvama mandatima i njezin predsjednik (1999. – 2005.). Bio je voditelj znanstvenih projekata *Značenje jadranskog prostora u kontekstu europskih društvenih procesa, 15. – 20. stoljeća* i *Hrvati i 'Europa duha' od 15. do 18. stoljeća* te član povijesne komisije u postupku za kanonizaciju bl. Augustina Kažotića. Od 2015. do 2018. godine bio je tajnik Razreda za društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Od 2008. do 2016. godine bio je voditelj *Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a* u Zadru, a od 2016. godine do smrti voditelj *Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU-a* u Đakovu.

Zbog svojih znanstvenih postignuća, ali i zasluga tijekom ratnih godina – kad se znanjem i osobnim poznanstvima stavio u službu domovine širenjem istine o Hrvatskoj i nametnutom joj ratu – od 2005. godine bio je član Upravnog vijeća Hrvatskoga memorijalnodokumentacijskog centra Domovinskog rata.

Godine 1996. odlikovan je Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića za osobite zasluge u kulturi, a 2004. primio je godišnju državnu nagradu za značajno znanstveno dostignuće na području humanističkih znanosti u proučavanju europskih vjerskih strujanja u

razvijenom srednjem vijeku. Osim toga, bio je i član i zamjenik predsjednika Odbora za dodjelu državnih nagrada (od 2001.).

O njegovu znanstvenom radu i ugledu koji je uživao svjedoči činjenica da je nakon Drugoga svjetskog rata bio prvi svećenik koji je primljen u redovito članstvo Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i do kraja života ostao

redovnik, član Hrvatske dominikanske provincije, većinu svojeg života proveo je u samostanu Kraljice sv. krunice u Zagrebu. Prve zavjete u Redu propovjednika položio je 17. kolovoza 1958., a svečane 27. rujna 1963. godine. Za svećenika je zaređen 29. lipnja 1965. u Zagrebu. U svojoj je Provinciji u više mandata obnašao službe arhivara, učitelja studenata, regensa studija, promicatelja studija, te je bio član raznih vijeća, povjerenstava i komisija. U lipnju 2003. godine bio je izabran te od Generalne kurije dominikanskog reda potvrđen za provincijala Hrvatske dominikanske provincije, ali je tu službu zbog svojih brojnih obveza otklonio.

Posljednje počivalište akademika Franje Šanjeka je među njegovom redovničkom subraćom dominikancima na zagrebačkom groblju Mirogoj.

Slavko Slišković